

شیوه ارزشیابی پیشرفت تحصیلی درس تفکر و سواد رسانه‌ای

یک شیوه‌نامه نظام‌مند ارزشیابی، باید مؤلفه‌هایی چون هدف، نقش و جایگاه ارزشیاب، زمان و دوره ارزشیابی، ابزار و روش‌های گردآوری اطلاعات، معیارهای قضاوت، سیستم نمره‌گذاری و بازخورد، و نوع استفاده از نتایج ارزشیابی را روشن سازد. در این برنامه مؤلفه‌های شیوه‌نامه ارزشیابی به شرح زیر تبیین می‌شود.

اهداف ارزشیابی: در برنامه تفکر و سواد رسانه‌ای ارزشیابی با هدف ارائه بازخوردهای مستمر به یادگیرنده و یاددهنده برای شناسایی نقاط ضعف و قوت خود و برنامه، انجام اقدامات جبرانی، تعیین میزان دستیابی به انتظارات عملکردی برنامه و تصمیم‌گیری جهت ارتقای دانش آموز به پایه بالاتر انجام می‌گیرد.

ارزشیابی کننده: نقش ارزشیاب بر عهده معلم، دانش‌آموزان و اولیای دانش‌آموزان است. خودارزیابی در این برنامه جایگاه ویژه‌ای دارد؛ زیرا نگاه به دانش‌آموز به عنوان یک فرد متفکر انتخاب‌گر که بیش و پیش از همه خود باید خود را ارزیابی کند یکی از اصول اساسی برنامه است.

زمان و دوره ارزشیابی: ارزشیابی پیشرفت تحصیلی این برنامه از نوع ارزشیابی فرایندی و ارزشیابی پایانی است ارزشیابی فرایندی که به صورت مستمر انجام می‌شود توسط معلم، دانش‌آموزان و اولیای دانش‌آموزان انجام می‌شود. در ارزشیابی مستمر نقش یادگیرنده و ارسی عملکرد خود به منظور شناسایی نقاط ضعف و قوت خود و تلاش برای بهبود عملکرد آینده می‌باشد. نقش معلم در ارزشیابی مستمر شناسایی نقاط ضعف و قوت خود و برنامه و انجام اقدامات جبرانی برای بهبود آموزش از یک سو و تصمیم‌گیری در خصوص ارتقای دانش‌آموز از سوی دیگر است. نقش اولیا و ارسی عملکرد فرزند خود در خانه در رابطه با بهره‌مندی از رسانه‌ها به منظور شناسایی نقاط ضعف و قوت فرزند خود و کمک به بهبود عملکرد آینده و می‌باشد.

ابزار و روش‌های ارزشیابی: انتخاب روش‌ها و ابزار متنوع و مناسب ارزشیابی پیشرفت تحصیلی به عنوان یکی از مهم‌ترین مسائل آموزش و پرورش، در راستای غنی شدن این بخش از فرایند آموزش، نقشی مهم ایفا می‌کند. در گردآوری اطلاعات جهت ارزشیابی پیشرفت تحصیلی این برنامه از شش نوع ابزار استفاده می‌شود.

۱- برگه ثبت مشاهدات یا سیاهه رفتار که توسط معلم در هر جلسه برای تعدادی از دانش‌آموزان تکمیل می‌شود (حداقل ۲ بار در هر نوبت تحصیلی).

۲- برگه ثبت مشاهدات یا سیاهه رفتار که توسط اولیا در هر نوبت تحصیلی تکمیل می‌شود.

۳- برگه‌های فعالیت کتاب دانش آموز که نقش پوشه کار دانش آموز را از ابتدا تا انتهای سال تحصیلی ایفا می‌کند.

۴- برگه‌های خودارزیابی هر نیمسال تحصیلی، موجود در کتاب دانش آموز

۵- برگه ارزیابی پروژه‌های تولیدی دانش آموزان (پروژه‌های تولیدی در نوبت اول شامل خرده پروژه‌های پایان هر جلسه و در نوبت دوم شامل انتخاب و اجرای یک پروژه کلی در طول نیمسال تحصیلی است).

۶- آزمون عملکردی (۴ بار در طول سال؛ یک بار در نیمه هر نوبت تحصیلی و یک بار در پایان هر نوبت تحصیلی) در آزمون عملکردی در روز مشخصی در زمان امتحانات، دانش آموزان رسانه‌های جدید ارائه شده برای کل کلاس را تحلیل کرده و پاسخ‌های خود را به صورت کتبی ارائه خواهند کرد. برگه‌های پاسخ مانند برگه‌های امتحانی سایر دروس در مدرسه نگهداری می‌شود.

نمره گذاری: نمره گذاری این برنامه براساس سیستم نمره گذاری ۲۰ نمره‌ای است. ۲۰ نمره به ارزشیابی مستمر و ۲۰ نمره به ارزشیابی پایانی تخصیص می‌یابد. توزیع نمره به شرح زیر است.

• ۱۰ نمره مشاهده رفتار

○ ۸ نمره مشاهده رفتار در تحلیل تولیدات رسانه‌ای در فرایند یادگیری در مدرسه توسط معلم

○ ۲ نمره مشاهده رفتار در بهره‌مندی و تحلیل تولیدات رسانه‌ای در خانه توسط اولیا (اولیا نمره‌دهنده نیستند بلکه برگه ارزیابی مختص اولیا را تکمیل می‌کنند، به تکمیل برگه

ارزیابی توسط اولیا نمره داده می‌شود. در صورتی که اولیا فاقد چنین توانایی باشند ۱۰ نمره به مشاهده رفتار توسط معلم اختصاص می‌یابد.)

• ۱۰ نمره ارزیابی پروژه تولید پیام رسانه‌ای

○ ۸ نمره توسط معلم

○ ۲ نمره به فعالیت‌هایی که با همکاری اولیا و مربیان انجام و توسط گروه داوری اولیا و مربیان ارزیابی می‌شود.

• ۲۰ نمره آزمون عملکردی

○ ۸ نمره آزمون عملکردی نیمه هر نیمسال تحصیلی

○ ۱۲ نمره آزمون عملکردی پایان نیمسال تحصیلی

نمونه ابزارهای ارزشیابی

برگه پیشنهادی ثبت مشاهدات معلم

							نام و نام خانوادگی	دانش آموزان عملکرد	رتبه
								از کاربرد رسانه‌ها درک انتقادی دارد.	۱
								محتوای پیام‌های رسانه‌ای را درک می‌کند.	۲
								مؤلف پیام را تشخیص می‌دهد. (درک اینکه چه کسی این پیام را خلق کرده است؟)	۳
								توانایی تحلیل و ارزیابی اهداف تولیدات رسانه‌ای را دارد.	۴
								پیام‌های رسانه‌ای را آگاهانه گزینش می‌کند.	۵
								با پیام‌های رسانه‌ای مواجهه نقادانه دارد.	۶
								روش‌ها و فنون ترغیب و اقناع در تولیدات رسانه‌ای را تحلیل می‌کند و تشخیص می‌دهد.	۷
								روش‌ها و فنون ترغیب و اقناع را در تولیدات خود به کار می‌برد.	۸
								برای مدیریت بهره‌مندی بهینه از رسانه‌ها تلاش می‌کند.	۹
								توانایی مدیریت بهره‌مندی بهینه از رسانه‌ها را دارد.	۱۰

									۱۱	معیارهای اخلاق رسانه‌ای را تشخیص می‌دهد.
									۱۲	معیارهای اخلاق رسانه‌ای را رعایت می‌کند.
									۱۳	در انجام تکالیف فعالیت در خانه و پروژه‌ها پشتکار دارد.
									۱۴	در تحلیل محتوای رسانه‌ها و نقد آراء دیگران انصاف را رعایت می‌کند.
									۱۵	از زبان صحیح و دقیق برای ارائه افکار، نظرات و تصمیم‌های خود استفاده می‌کند.
									۱۶	آداب گفت‌وگوهای جمعی را رعایت می‌کند.
									۱۷	با دیگران همفکری و برای رسیدن به توافق تلاش می‌کند.
									۱۸	ایده‌های خود و دیگران را ارزیابی کرده و به چالش می‌کشد.
									۱۹	از تجارب خود معنا و مفهوم استخراج می‌کند.
									۲۰	توانایی خود ارزیابی بر اساس انتظارات عملکردی را دارد.

نمونه سباهه رفتار خودارزیابی

با توجه به فعالیت‌هایی که از ابتدای سال تحصیلی تاکنون انجام دادید. جدول زیر را تکمیل کنید.

ردیف	عملکرد	مقیاس			
		۱	۲	۳	۴
۱	از کاربرد رسانه‌ها درک انتقادی دارم.				
۲	محتوای پیام‌های رسانه‌ای را درک می‌کنم.				
۳	مؤلف پیام را تشخیص می‌دهم. (درک اینکه چه کسی این پیام را خلق کرده است؟)				
۴	توانایی تحلیل و ارزیابی اهداف تولیدات رسانه‌ای را دارم.				
۵	پیام‌های رسانه‌ای را آگاهانه گزینش می‌کنم.				
۶	با پیام‌های رسانه‌ای مواجهه نقادانه دارم.				
۷	روش‌ها و فنون ترغیب و اقناع در تولیدات رسانه‌ای را تحلیل می‌کنم و تشخیص می‌دهم.				
۸	روش‌ها و فنون ترغیب و اقناع را در تولیدات خود به کار می‌برد.				
۹	برای مدیریت بهره‌مندی بهینه از رسانه‌ها تلاش می‌کنم.				
۱۰	توانایی مدیریت بهره‌مندی بهینه از رسانه‌ها را دارم.				
۱۱	معیارهای اخلاق رسانه‌ای را تشخیص می‌دهم.				
۱۲	معیارهای اخلاق رسانه‌ای را رعایت می‌کنم.				

ردیف	عملکرد	مقیاس			
		۱	۲	۳	۴
۱۳	در انجام تکالیف فعالیت در خانه و پروژه‌ها پشتکار دارم.				
۱۴	در تحلیل محتوای رسانه‌ها و نقد آراء دیگران انصاف را رعایت می‌کنم.				
۱۵	از زبان صحیح و دقیق برای ارائه افکار، نظرات و تصمیم‌های خود استفاده می‌کنم.				
۱۶	آداب گفت‌وگوهای جمعی را رعایت می‌کنم.				
۱۷	با دیگران همفکری و برای رسیدن به توافق تلاش می‌کنم.				
۱۸	ایده‌های خود و دیگران را ارزیابی کرده و به چالش می‌کشم.				
۱۹	از تجارب خود معنا و مفهوم استخراج می‌کنم.				
۲۰	توانایی خود ارزیابی را دارم.				
فراوانی (تعداد) هر ستون					

نمونه سیاهه رفتار ارزیابی توسط اولیا

با توجه به تغییرات کمیت و کیفیت بهره‌مندی فرزند خود از رسانه‌ها از ابتدای سال تحصیلی تاکنون، جدول زیر را تکمیل کنید.

ردیف	عملکرد	مقیاس			
		۴	۳	۲	۱
۱	محتوای برنامه‌های تلویزیون، بازی‌های ویدئویی، کتابها، روزنامه‌ها و ... را دقیق‌تر از گذشته بررسی می‌کند.				
۲	راجع به برخی روش‌ها و فوونی که برای بررسی برنامه‌های تلویزیون، بازی‌های ویدئویی، کتابها، روزنامه‌ها و ... در مدرسه یاد گرفته در خانه صحبت می‌کند.				
۳	از برخی روش‌ها و فوونی که در درس تفکر و سواد رسانه‌ای یاد گرفته هنگام تماشای فیلم، بازی ویدئویی و ... استفاده می‌کند.				
۴	با برنامه و زمان‌بندی مشخص از رایانه، تلویزیون، موبایل و ... استفاده می‌کند.				
۵	در انتخاب پیام‌هایی که دریافت و برای دیگران ارسال می‌کند دقت بیشتری به خرج می‌دهد.				
فراوانی (تعداد) هر ستون					
توصیف عملکرد					

نمونه برگه ارزیابی پروژه تولید

ردیف	ملاک ارزیابی	امتیاز			
		۱	۲	۳	۴
۱	انتخاب مهم‌ترین موضوع از نظر خود برای انتقال به دیگران				
۲	دارا بودن ارزش موضوعی				
۳	تناسب موضوع برای مخاطب فرضی				
۴	تناسب قالب مورد استفاده برای مخاطب فرضی				
۵	استفاده بهینه از امکانات موجود				
۶	دارا بودن ایده‌های خلاق				
۷	انتقال دقیق پیام مورد نظر به مخاطب				
۸	استفاده از حداقل دو منبع معتبر در تولید				
جمع نمرات					
نمره نهایی از ۴ نمره (جمع نمرات تقسیم بر ۸)					
توصیف عملکرد:					

یک نمره اولیا از طریق بررسی یکی از تولیدات دانش‌آموزان در نوبت اول و پروژه کلی نوبت دوم، توسط هیئت داوران منتخب مدرسه، به تولیدات هر دانش‌آموز اختصاص خواهد یافت.

فهرست نمونه پروژه‌های پیشنهادی

- انتقال پیام با پر کاربردترین رسانه روز
- نمایش زیباترین نقطه شهر یا روستا
- معرفی بهترین غذای محلی
- معرفی فرهنگ غذایی منطقه
- بررسی تأثیر یک نرم‌افزار ارتباطی موبایل بر خانواده
- بررسی موضوع شایعات در فضای مجازی

- بررسی چگونگی بازنمایی خانواده در تبلیغات
- بررسی چگونگی بازنمایی خانواده در تبلیغات
- و ...

نمونه سؤالات آزمون عملکردی

- نمایش قطعه‌ای فیلم، تصویر، بازی ویدئویی جدید و تحلیل آن توسط دانش‌آموز به صورت کتبی
- ارائه اخبار روز از چند منبع و مقایسه و تحلیل آنها توسط دانش‌آموز به صورت کتبی
- ارائه بخشی از متن یک مقاله و تحلیل آنها توسط دانش‌آموز به صورت کتبی

پایان آزمون